

Divan-ı Harp´te Bedüzzaman

Muzaffer Bey: “Bedüzzaman, Otuz Bir Marttan sonra çıkarıldığı Dîvân-ı Harb-i Örfî’de yaptığı on bir buçuk maddelik savunmasında tam bir hürriyet, vatanperverlik ve şeriat dersi verir ve müdafaası sonucunda beraat eder. Bu müdafaada bir de yarı cinâyet vardır ve bu yarı cinâyetin hâşiyesinde, cinâyetin diğer yarısı için; ‘On beş sene sonra, yirmi sekiz senedir müellifin sebeb-i hapsi olan Sirâcunnur’un âhirindeki bahse bakınız. Tam o yarı cinâyeti bileceksiniz.’ Kaydı vardır. O bahis hangisidir?”

Meşrûtiyetin îlânından sonra Selanik’ten meşrûtiyet muhafızı olarak getirilen ve Taşkısla’ya yerleştirilen avcı taburları tarafından, 13 Nisan 1909’da (31 Mart 1325) İstanbul Sultanahmet Meydanında büyük bir isyan hareketi başlatılmıştır. On bir gün devam eden bu kargaşada âsî askerleri yatıştırıcı rol oynayan Bedüzzaman Saîd Nursî, isyancılarla birlikte hareket ettiği iddiâsıyla Sıkıyönetim Mahkemesine (Dîvân-ı Harb-i Örfî’ye) çıkarılmış, fakat yaptığı müdafaası sonucunda beraat etmiştir. Burada ilgi ve dikkatimizden kaçmayan, Bedüzzaman’ın, mahkemeye tepkisinden dolayı, müdafaasında kendi yaptıklarını “cinâyet” olarak nitelemesidir.

Müdafaası maddelerini kısaca özetlemeye çalışalım:

Birinci Cinâyet: Meşrûtiyetin başlangıcında Şark aşîretlerine elli-altmış telgraf çektim, onları hürriyete sahip çıkmaya çağırdım, gâfil bırakmadım. Demek, neme lâzım demediğimden cinâyet işledim ki, bu mahkemeye verildim! 1

İkinci Cinâyet: Ayasofya’da, Bayezıt’ta, Fatih’te, Süleymaniye’de umum ulema ve talebelere hitâben muhtelif nutuklarla Meşrûtiyeti şer’î deliller ile îzah ettim. Demek meşrûtiyeti başka medeniyetçiler gibi taklit olarak değil; delillendirdiğim ve şeriata aykırı görmediğim cinâyet sayılmış ki, bu mahkemeye verildim! 2

Üçüncü Cinâyet: İstanbul’da yirmi bine yakın hemşehrilerime meşrûtiyeti telkin

ettim. Bizim düşmanımızın cehâlet, zarûret ve ihtilaf olduğunu, bu üç düşmana karşı san'at, mârifet ve ittifak silâhıyla cihad edeceğimizi; husûmete vaktimizin olmadığını anlattım. Demek cinâyet sayılmış ki, bu mahkemeye verildim! 3

Dördüncü Cinâyet: Şerîatın istibdada müsâit olmadığını anlatmak için, meşrûtiyeti herkesten ziyâde şerîat nâmına alkışladım. Fakat korktum ki, bu defa da dinsiz bir istibdâda kapı açılmış olsun! Ayasofya'da mebuslara hitâben, hürriyetin İslâm ahlâk ve âdâbıyla kayıt ve kontrol altına alınmasını, yoksa insanların şartsız tam serbest olması halinde sefih ve itaatsiz olacaklarını ısrarla söyledim. Demek cinâyet ettim ki, bu tokadı yedim! 4

Beşinci Cinâyet: Gazeteciler fâsit kıyaslarla İslâm ahlâkını sarstılar, efkâr-ı umûmiyeyi perîşan ettiler. Ben de neşrettiğim makâlelerle onları reddettim. Ediplerin edepli olmaları gerektiğini, sözlerinin milletin müşterek kalbinden yana tarafsız olması gerektiğini ve matbûât nizamnâmesinin vicdanlarındaki dîn hissinde tanzim edilmesinin ehemmiyetini anlattım. Muharrirlere nasîhat etmekle, demek cinâyet işledim! 5

Altıncı Cinâyet: Kaç defa büyük toplantılarda büyük heyecanlar hissettim. Korktum ki, halk âsâyîşi ihlâl etsin! Bayezıt'ta talebeler toplandığında heyecanlarını yatıştırdım. Ayasofya mevlidinde konuştum. Ferah Tiyatrosunda kopan fırtınaları teskin ettim. Medenîlerin entrikalarına karışmakla, demek cinâyet ettim! 6

Yedinci Cinâyet: İşittim; İttihad-ı Muhammedî (asm) namıyla bir cemiyet kurulmuş. Sonsuz derece korktum ki, bu mübârek ismin altında bazılarının bir yanlış hareketi meydana gelsin. Dedim ki: "Bu isim umûmun malıdır. Tahsis ve tahdit kabûl etmez! Bu cemiyetin müntesipleri, Kâlû Belâ'dan dâhil olan umûm mü'minlerdir. Üye isim defteri, Levh-i Mahfûzdur." Ben, bu cemiyeti tefrikaya sebep olmaması için uyardım. Geçen büyük musîbete sebebiyet veren fırkalara da engel olmak istedim. Fakat esef vericidir ki, zaman fırsat vermedi. Sel geldi, beni de yıktı! Ben ki, âdî bir adamım! Böyle meclis-i mebusan vekillerinin en mühim vazîfelerini düşündürecek bir emri uhdeme aldım; demek cinâyet ettim! 7

Sekizinci Cinâyet: İşittim ki, askerler bazı cemiyetlere intisap ediyorlar. Yeniçerilerin müthiş hâdiseleri hatırıma geldi; gâyet telaş ettim. Bir gazetede yazdım ki, en mukaddes cemiyet ehl-i îmân askerlerin cemiyetidir. Askerler merkezdir; millet ve cemiyet, onlara intisap etmek lâzımdır. Ben ki âdî bir talebeyim. Böyle büyük ulemânın vazifelerini gasp ettim. Demek cinâyet ettim.8

Dokuzuncu Cinâyet: Martın otuz birinci günündeki dehşetli isyan hareketini birkaç

dakika uzaktan temâşâ ettim. Muhtelif istekleri işittim. Fakat yedi renk sür'atle çevrilirse yalnız beyaz görüldüğü gibi; ayrı ayrı istekler binden bire iniyor, ortada yalnız "şeriat" lâfzı kalıyordu! Anladım ki, iş fenâ, itaat bozuk ve nasîhat tesirsizdir! Umum gazetelerde askere hitâben, ululemirleri olan zabitlerine itaat etmelerinin farz olduğunu, Osmanlıların bu zamanda haysiyet ve saadetlerinin askerin itaatine bağlı bulunduğunu yazdım. İsyanı bir derece bastırdım. Neme lâzım demediğimden, demek cinâyet işledim.9

Onuncu Cinâyet: Harbiye Nezaretindeki askerlerden sekiz taburunu gâyet tesirli nutuklarımla itaate getirdim. Onlara, itaatsizlikle üç yüz milyon Müslüman'a zarar verdiklerini; asker ocağının büyük bir fabrikaya benzediğini; bir çark itaatsizlik ederse bütün fabrikanın karmakarışık olacağını; askerin siyâsete karışmaması gerektiğini; "şeriat" istedikleri halde, itaatsizlikle şeriate muhalefet ve lekedar ettiklerini anlattım. Demek ki ben, bu kadar âlim varken böyle mühim vazifeleri deruhte ettiğimden, cinâyet ettim.10

On Birinci Cinâyet: Şark vilâyetlerinde aşiretlerin perişan hallerini görüyordum. Anladım ki, dünyevî saadetimiz, yeni medenî fenlerle olacak! O fenlerin bir kaynağı ulemâ, bir kaynağı da medreseler olmalıydı. Din âlimleri, fenlerle ünsiyet peyda etmeliydi. O niyetle Dersaadet'e gittim. Padişahın zabtiye nazırı ile bana verdiği maaşı kabul etmedim, şahsî menfaatimi terk ettim. İlim ile dünya malını isteyenlerin yanlışlarını göstermek istedim. Demek bu hareketimle büyük bir cinâyet işledim ki, bu mahkemeye girdim.11

Yarı Cinâyet: Abdülhamid Han Hazretlerine gazete lisânıyla dedim ki: "Sönmüş Yıldız Sarayını üniversite yap! Tâ Süreyyâ kadar yükselsin! Oraya seyyahlar ve zebânîler yerine, hakikat ehli ve rahmet melekleri yerleştir; tâ Cennet gibi olsun! Milletın sana hediye ettiğı servetini, milletin baş hastalığı olan cehâletini tedâvi için sarf etmek sûretiyle millete iâde et!" Şimdi muvâzene edelim: Yıldız eğlence yeri mi olmalı, yoksa üniversite mi olmalı? Ben ki bir gedâyım. Büyük bir padişaha nasihat ettim; demek yarı cinâyet ettim.12

Diğer Yarı Cinâyet: Bedüzzaman Hazretlerinin, 'On beş sene sonra, yirmi sekiz senedir müellifin sebab-i hapsi olan Sirâcunnur'un âhirindeki bahse bakınız. Tam o yarı cinâyeti bileceksiniz' dediğı ders Beşinci Şuâ'dır.13

* Bu özetlemenin, gâyet kifâyetsiz ve oldukça nâkıs olduğunu belirtmeliyim. Müdafaanın tam metninin mütalâası için, doğrudan Dîvân-ı Harb-i Örfî'ye müracaat edilmelidir.

Dipnotlar:

- 1- Dîvân-ı Harb-i Örfî, s. 17.
- 2- Dîvân-ı Harb-i Örfî, s. 18.
- 3- Dîvân-ı Harb-i Örfî, s. 19.
- 4- Dîvân-ı Harb-i Örfî, s. 20.
- 5- Dîvân-ı Harb-i Örfî, s. 21.
- 6- Dîvân-ı Harb-i Örfî, s. 22.
- 7- Dîvân-ı Harb-i Örfî, s. 23, 24.
- 8- Divân-ı Harb-i Örfî, s. 25.
- 9- Divân-ı Harb-i Örfî, s.26.
- 10- Divân-ı Harb-i Örfî, s.28.
- 11- Divân-ı Harb-i Örfî, s.29.
- 12- Divân-ı Harb-i Örfî, s.30, 31.
- 13- Emirdağ Lâhikası, s. 316, 317, 318.